

■ **recensió**

REVISTA D'HISTÒRIA DE LA FILOSOFIA CATALANA,
Número 4, 2012 | Print ISSN 2014-1572 / Online ISSN 2014-1564
DOI 10.2436/20.3001.02.69 | P. 173-175
<http://revistes.iec.cat/index.php/JOCIH>

J

Jaume Serra Hunter, *Escrits sobre la història de la filosofia catalana*,
Barcelona: Publicacions de la Facultat de Filosofia
– Universitat Ramon Llull 2011

Vicent Torres

Societat de Filosofia del País Valencià
vicenttb@gmail.com

En la seva faceta com a catedràtic d'Història de la Filosofia de la Universitat de Barcelona, Jaume Serra Hunter (1878-1943) aspirà des del primer moment a la normalitat. No ho tingué pas fàcil. D'ençà del nomenament, que es va produir el 1911, esmerçà bona part dels seus esforços a corregir la situació anterior a la seva arribada, considerada caòtica i delirant. La figura que simbolitzà millor que ningú aquella universitat ancorada en el passat fou Josep Daurella, catedràtic de lògica i bacallaner a l'engròs, la posteritat del qual s'ha beneficiat immoderadament dels retrats llegats per Gaziell, Pla o Sagarra. Serra Hunter –com Bosch Gimpera i com algú més– s'hagué d'esforçar des del començament en dos àmbits paral·lels: d'una banda provà de redimir la universitat tot procurant de ser, senzillament, un professor honest; de l'altra, tractà de fer veure que aquells que veien l'*alma mater* com una baluerna irredimible i, doncs, descartaven qualsevol lligam entre aquesta i les noves institucions creades per la Mancomunitat –el Pantarca i companyia– anaven errats de mig a mig. Se'n sortí només a mitges, en part per les circumstàncies adverses derivades de la dictadura de Primo de Rivera. En part, també, per manca d'una clientela efectiva, d'uns deixebles eficients disposats a continuar la feina encetada. I tanmateix, lluny d'ésser la mena de catedràtic corretjós, tan habitual, que es limitava a publicar un o dos manuals al llarg de quaranta anys, o potser ni això, tingué temporades prolífiques que el portaren a publicar diversos volums i articles en català sobre les qüestions filosòfiques que l'arribaren a interessar.

D'aquells textos, els autors d'aquesta edició n'han seleccionat quatre relacionats amb la història de la filosofia catalana del Vuit-cents. Cal advertir abans de passar endavant que cap d'aquests escrits fa de bon llegir. Ara: això no treu perquè hom no reconegui, en cadascun, els mèrits que l'acrediten. El més

interessant de tots fóra, potser, l'article sobre la trajectòria acadèmica de Llorens i Barba. Interessant, per la gran quantitat de dades fiables que conté, que podrien servir encara avui de guia per traçar la semblaça biogràfica d'aquell personatge. Convé assenyalar ací que ningú abans de Serra Hunter no s'havia posat a treballar amb rigor a partir d'una feixuga tasca prèvia d'arxiu –no, per descomptat, en allò que afecta Llorens i Barba, però tampoc segurament en el cas de cap altre filòsof català posterior a Ramon Llull. I ací van tots a parar al mateix sac: Sibiuda i Vives, Balmes i Ramon d'Eixalà, i qui es vulgui. Sobre Vives, posem per cas, encara el 1960 hi havia qui repetàniament en negava el judaisme. Segons això, el que portà Vives primer a París, després a Oxford i finalment a Bruges no fou pas una fugida dels processos inquisitorials que van reduir a cendra la carn i els ossos de la seva entera família, sinó les ganes de fer turisme. Amb un rerefons intel·lectual com aquest, el treball de Serra Hunter sobre Llorens i Barba adquireix un perfil nítid, un relleu inqüestionable, perquè apunta en la direcció correcta, que és la de la clarificació.

L'altre treball important d'aquest volum és el que Serra Hunter dedicà a classificar les tendències filosòfiques del XIX i que fou el discurs que pronuncià en ocasió de la seva incorporació a l'Acadèmia de Bones Lletres (1925). Important, també, pel gavadal de dades contrastades que aporta, tot i que –com analitza Xavier Serra en la introducció del volum– la interpretació que en fa va mal dirigida en alguns aspectes fonamentals. Per a Serra Hunter, el corrent principal de la filosofia catalana del Vuit-cents és la versió autòctona de l'escola escocesa del sentit comú. Serra Hunter considerà que aquesta tendència s'adeia a la perfecció amb el tarannà dels catalans i que calia, doncs, aprofundir-hi tot aprofitant el camí encetat per Ramon Martí d'Eixalà i Llorens i Barba. Disposava, per descomptat, de raons de pes que l'inclinaven a adoptar aquest punt de vista. Aquestes raons són bàsicament la ineficàcia i l'extremisme dels altres corrents filosòfics que van tenir algun ressò a la Catalunya del dinou: la frenologia de Gall, la vella escolàstica o el positivisme. Davant d'això, Serra Hunter hi detectava una certa continuïtat en el conreu de la filosofia del sentit comú entre nosaltres. Si més no, el mínim indispensable per poder començar a pensar en una tradició autòctona que podia derivar en una escola nacional. Tanmateix, l'adopció catalana de la filosofia del sentit comú era manifestament incompleta, i Serra Hunter assenyala el camí que calia seguir per perfeccionar-la: calia fer el pas de la psicologia introspectiva a la metafísica. Un pas difícil que Serra Hunter, ni ningú després d'ell, no va gosar de fer. D'altra banda, tal com s'assenyala encertadament en la introducció d'aquest volum, Serra Hunter menystingué la copiosa producció local emanada de l'escolàstica i frivolitza en assimilar el sentit comú de l'escola escocesa al 'seny català', per tal com l'un i l'altre apunten en direccions oposades i resulten, doncs, incompatibles.

Els dos escrits que completen el volum, els estudis sobre Llorens i Sanz del Ríó i sobre la filosofia de Turró, són d'un interès menor. Serra Hunter excel·lí com ningú a l'hora de fornir els seus treballs de dades obtingudes des de la perspectiva del rigor. Però a l'hora d'assajar-ne una interpretació de referència, li mancà la finesa que caracteritza els treballs dels grans analistes.

Tanmateix, per mirar de no extraviar-se en el cafarnaüm de la filosofia del dinou, el lector d'aquest volum disposa de l'excel·lent introducció de Xavier Serra, que reuneix els requisits indispensables per incitar la curiositat fins la darrera pàgina del volum: parteix d'un coneixement sòlid de la matèria, conté força idees estimulants generades al voltant del llibre que presenta i, finalment, està ben escrita. Aquesta introducció és a partir d'ara mateix, al costat de la semblança biogràfica de Jordi Sales-Coderch (Jaume Serra i Húnter: *Semblança biogràfica*, Barcelona, Institut d'Estudis Catalans, 2000), una peça clau en la valoració de les aportacions de Serra Hunter.

Si el lector del volum no va pas sobrat de temps per despendre, que en llegeixi almenys aquesta introducció. Hi trobarà una aproximació ponderada i més que eficaç a la figura de Serra Hunter. Que en negligeixi, en canvi, la descurança dels impressors, que no han tingut ni tan sols la deferència de concedir a cada escrit de Serra Hunter l'ocasió d'iniciar una pàgina nova.